

Ur Vifolka härads dombok

---

*Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén*

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna

---

Dombok aff Wijfolka

Häradt Pro Anno Christi

1629.

s 413, **1629 den 5 mars.** Jag Joen Larsson i Håretorp laga ting hölt i Wijfolka heradt i Grimstorp uppå den ädle och välborne Erich Månssons vägnar till Kiälunda, Hofgårdh, Flösshullt och Thuna, uti den lovlige konungslige hovrätt i Stockholm Assessor, övervarandes Arrendatoren välaktige Peder Larsson till Solbärga, häradsnämnd och menige man.

Nämnden

Lasse i Sörby

Byrge i Clemitztorp

Joen i Syia

Lasse i Höke

Peder i Haddebo

Anders i Torpa

Anders i Skonebärgh

Nills i Wastorp

Jöns i Swåhs

Anders i Rustorp

Peder i Kyrkesäter

Oluf Carlsson i Torpa

s 413

Samma dag blevo Anders i Rustorp och Peder i Haddebo samt Jon i Syia edsvurna nämndemän.

s 413

Blev av sagt att Nills i Målan som haver uppburit det barnaarv efter S. Knut i Målan, barnens faderfader, att han av samma arv skall låta modern Ingrid Larssdoter och hennes barn bekomma till nödtorftig föda och det med mannavittne låta uppskriva.

s 414

Jon i Nässby i Åssby socken i Giöstrings härad klagade till arrendatoren Peder Larsson om en kviga som han hade ”vnderk__z [i pärm] och stijfua [eller styfua] låtit, för Oluf i Lunarp för kronoutlagors skull. Emellertid hava för.ne Jon gått till och köpt samma kviga av Olufz hustru, den nu här icke tillstädes var, och givit där penningar på 4 daler, vilken sak på nästförledne ting varit haver, som nämnden bekänner, och blev av sagt att Jon skulle komma till nästa ting och hava sin hustru med sig som penningarna tagit haver, det han intet ha___ [i pärm] efterkommit. Ty dömde nämnden nu som tillförne att arrendatoren kvigan på kronans vägnar behålla skull, och Jon söka sina penningar där hans hustru dem lagt haver, häremot han efter laga tillbud intet vädja ville.

s 414-415

Vällärde herr Jon Predikant i Möleby klagade till Peder Larsson i Himmelzby i Tålsta socken, för det han på vägen ifrån Möleby till Nykil rövade hans pojke Hemingh Jonsson vid namn en sammetstygs mössa [Myssa] ifrån, värderat för en mkr, efter det 40 Cap i Edzöresbalken kan denne tingsrätten icke värja hans liv. Item hustru Kirstin i Fijstad klagade till honom för hemgång och 3 blånat han henne gjorde i samma hemsökan. Efter flitig rannsakan fanns det sant vara för denna hans sak efter det 35 Cap uti Edzöresblaken, dömdes han att mista sin högra hand, dock i all underdånighet allas vår nådigste konung och herre, eller den höglovlige konungslige hovrätt till hög och nådig resolution

underdåneligen och ödmjukeligen hänställt. Han är en ung person, kan med tiden näst guds hjälp bättra sig.

s 415-416

Lasse Jonsson i Ullia i Wijby socken på kronohemman en gift karl, haver gjort enfallt hor med oskyld löskekonan Ingebor Andersadoter, och på kronones hemman ibidem, och henne några gånger hävdat och rått med barn.

Peder Nillsson i Kaflebäck en gift man välb Jöns Kurkz landbo till Krakeborgh [Klackeborg] haver och gjort enfallt hor med oskyld, och tillförne förkränkta löskekonan Giertrudh Jonsdoter, välb Nillz Siöbladz gods skett är, henne och några resor hävdat och rått med barn. För dessa deras missgärningar efter guds lag kan denna tingarätten icke värja deras liv, dock i all underdånighet... etc hovrätten till hög och nådig resolution... Männen äro med ingen sådan last tillförne beslagna, och deras hustrur bedja för dem.

s 416

Peder Larsson arrendatoren gav tillkänna att välb Hans Kurkz rättare och bönder hava efter hans befallning för fjorton dagar sedan begynt en ny damm, med några stora stenkar nedsänkt i ån på Swåhs kronones enskilda ägor, som nämnden och gemene man vittna och betyga, som det och synt och sett hava, och därmed förvänta vattnet av forno och sitt förra lopp kronones ägor till avsaknad, och hans kvarn till fördel. Och på det kronan sitt icke mista må, och frälse därpå hävd bekomma, efter det 34 Cap i BygningaBalken dömdes den nye åverkan att utrivs.

s 416-417

Jöran Nillsson vid Öijabro mjölnare för fullsåre han gjorde Peder Jonsson inspektoren i Swåhs efter det 16 Cap i Såråmålom med vilja, sakfälldes till 20 mkr till treskiftes.

s 417

Jon Erichsson herr Larsses dräng i Hargh för det han sin piga belägrade förr än de voro trolovade, efter det 3 Cap i Giftermålom, sakfälldes till 20 mkr till treskiftes, och tog henne till äkta.

s 417

Lagbjöds Peders gård i Hale och Mantorp andra ting.

s 417

Efter den höglövlige hovrättens resolution är Lasse Sånasson i Wimne sakfällt för enfallt hor till 80 dal.r och konan som han belägrade till 40 daler, som han för hennes sak haver för henne lovat sig vilja utlägga och betala, konanas namn är Ingebor Andersadoter.

s 418, **1629 den 1 juni**, blev hållet laga ting i för.ne härad på rätta tingstaden i Liunga, övervarande arrendatoren välaktige Peder Larsson i Soolbergha, häradsnämnd och gemene allmoge.

Nämnden

Lasse i Höke	Anders Olsson i Skonebärg
Jöns i Möreby	Nills i Wastorp
Peder i Haddebo	Jöns Nilsson i Swåhs
Jon i Syia	Anders i Rustorp
Jon i Fall	Byrge i Clemistorp och
Peder i Kyrkesäter	Anders i Nederlösa

s 418

Samma tid blev Peder i Kyrkesäter edsvuren ibland nämndemänner.

s 418-420

Herr Erich Laurentij i Torpa i Tålstad S är beskyllt av Marreta Nillsdotter i Hyppingstad, att han henne för 5 år sedan medan han var djäkne, skulle henne hava belägrat och rått med barn, vilken sak härmed flit blev tagen till förhör, och med alla omständigheter ransakat och skärskådat. Dock kunde hon honom det med ingen laglig skäl överbetyga. Då framhade bemälte Erich dessa efter.ne: nämligen Håkon Erichsson i Dufuedal, vilken med svuren ed å boken vittnade att en vid namn Jöns skomakare (som nu sedan avviken är) låg hos henne i hans gård Dufuebo, avklädd lika som han hade i läger hos sin hustru om natten, vilket skedde vid påskatid, och åter sedan när hon hade fött barn 4 dagar därefter, kom samme skomakare till henne i Hässlekåian, talade med henne och låg hos henne, som hustru Karinn i Hässlekåian (där för.ne kona då hade sitt tillhåll) efter gjord ed betygade. Jon i Rotebo svor på boken efter hustru Giertrus ord Måns Håkonssons hustru i Tålstad att Jöns skomakare gav för.ne Måns Håkonsson en halv ko att han icke skulle röja honom, att han hade legat hos henne. Måns Swensson i Hässlekåian bekände att skomakaren hade gjort skor hos honom, gick från honom om aftonen, sade sig vilja gå hem, och kom intet hem förrän om morgonen, och då hade han legat om natten i Nybygge, där han då var hos henne. Och till det sista framkom en ärlig hustru Sigridh i Fråstadh med svuren ed bekände att konan och skomakaren sutto i Skeninge uti mjödekällaren och de drucko, och då tog han henne i famnen (som hon såg) och bekände att skomakaren gav henne (Sigridh) ett stop mjöd på det hon aktade deras tingest inemot aftonen där de sutto i källaren. Är här och berättat att skomakaren skall hava givit henne 4 daler på det hon skulle vända saken in på herr Erich, att han skulle vara fader åt barnet, vilket och intet är honom likt, utan som här berättas skomakaren fast likare. Ej heller haver hon tillförne givit herr Erich skulden förrän i fastan, beskyllde hon honom uppenbarligen i Tålstads vapenhus uti alle mans åhöre. Haver icke heller burit barnet ifrån sig hem till herr Erich föräldrar, som horor och skökor göra pläga.

Efter alla dessa för.ne skäl, kan denne rätten icke binda herr Erich till saken, utan han därför är alldeles fri, till dess högre skäl framdeles finnas kunne, det man icke förmoda.

s 421

Hendrich i Mathem för det han 2 gånger okrävder vitnade 6 mkr till treskiftes.

s 421

Nills Pedersson i Härstad i Rapstad socken gav tillkänna att han för sin dräng skull (som i utskrivningen bortflydde) blev utskriven till knekt, och samme dräng intet läng han bortflydde än till Peder Byrgesson ibid, där han sig några dagar lönligen förhöllt med sin kläde och annat vad han hade. Och efter för.ne Peder honom döljde som här bevistes, blev av sagt att Peder skall förskaffa drängen igen, eller stå i hans ställe [stadh].

s 421

Lagbjudes Himmelsby i Tålstad socken, Pöpplinge i Syia socken och halva Kolsarp första ting. Häle och Mantorp 3.die ting.

s 421

Jon Larsson i Härstad för lönskaläge med Brijta Månssadoter i Bränninga, 3 mkr till treskiftes.

s 421

Swen Erichsson i Nederlösa tillvitar Jöns Nilsson ibidem att hava stulit honom ifrån råg 2 T.o, ärter 1 ½ spann, vintervete ½ T.na, vårvete en sillafjårding full, ändock han här till nekar. Sattes upp till vidare ransakan.

s 422

Jöns Nilsson i Nederlösa för okvädingsord, 3 mkr till treskiftes.

s 422

Jon i Rotahemanet för ett lamm han stal efter TiufuaBalkens 11 Cap 3 mkr till treskiftes.

s 422

Swen Pedersson i Öijabro för okvädingsord 3 mkr till treskiftes.

s 422

Måns Nillsson i Stora Liunga för slagsmål, 6 mkr till treskiftes.

s 422

Per Månsson ibid, för ett blåslag 3 mkr till treskiftes.

s 422

Harald Pedersson ibid, för pust han slog Måns ibidem, 3 mkr till treskiftes, och för fulså han gjorde Peder Jonsson ibidem i Swåhs efter det 6 Cap i Såråmålom 20 mkr till treskiftes.

s 422

Swen i Gåttlösa frälse för tingstängning 3 mkr till treskiftes.

s 422

Nills Hendrichsson i Mathem för 2 blånader och en tand han slog utur munnen på Jon Nilsson i Rotabo, 9 mkr till treskiftes.

s 423, **1629 den 15 juni**, vart hållet ting i Wijfolka härad på rättan tingstad i Liunga, övervarandes arrendatoren välaktige Peder Larsson i Solbärge, häradsnämnd och gemene allmoge

Nämnden

Byrge i Clemistorp

Anders i Rustorp

Lasse i Höke

Jöns i Swåhs

Jöns i Möreby

Jon i Fall

Jon i Syia

Nills i Wastorp

Peder i Haddebo

And i Skonebärgh

Peder i Kyrkesäter

Anders i Nederlösa

s 423

Jöns Nillsson i Nederlösa fäste 12mannaed för råg 2 T.a, ärter 1 ½ spann, vintervete ½ T.na, vårvete en sillafjårding full, som Suen Erich ibidem miste, att han det icke avhänt eller stulit haver.

s 423

Lagbjudes Himmelsby, Pöpplinge och halva Kollssarp andra ting.

s 423

Peder i Alkarp i Wijby socken en ryttare för det han okrävder vitnade, sakfälltes till 3 mkr till treskiftes.

s 424

Hustru Elin Oluf Bengtsson i Södre Carlaby klagade att Swen Jonsson i Gottlösa herr Gabriell Bengtssons bonde haver henne en lycka, utan lov, minne eller lega, avhänt, brukat och i så motto vill sig tillägna, efter det 28 Cap i KonungaBalken sakfälltes till 40 mkr till treskiftes.

s 424

Anders ibidem för han okrävder vitnade 3 mkr till treskiftes.

s 424

Peder Swensson i Wimne haver i olaga tid sagt sig av med hemmanet. Därför erkände rätten rättvist vara att han efter det 22 Cap i Jordabalken bör svara till allan årsens tunga och utlagor.

s 424

Oluf Erichsson i Möreby skall betala hustru Anna Byrgesdoter i Wijby 5 daler som han hennes man skyldig är, eftersom herr Anders Jonae sedel förmäler, som Suen Jönsson hennes man i sitt yttersta bekänt haver.

s 424

Jon Larsson i Långstorp för okvädingsord 3 gånger, sakfälltes till 9 mkr till treskiftes.

s 424-425

M. Ambiör i Himmelzby för 6 blånader han slog Karin i Finnastufwan, som Lasse Hansson i Hydinge och Peder Jonsson i Suåhs synt hava, och med svuren ed betygat, efter det 10 Cap i Såråmålom med vilja, sakfälltes till 18 mkr till treskiftes.

s 425

M Ambiör skall betala Peder Larsson arrendatoren och svara till årliga räntoan för ett år som han för honom utlagt haver, bemälte M. Ambiör beddes 8 dagars respit, det han honom efterlät.

s 426, **1629 den 12 november**. Jag Joen Larsson laga ting hölt i för.ne härad och tingstad övervarandes Kong. M.ts fogde förståndige Peder Jonsson, häradsnämnd och gemene man.

Nämnden

Carll i Sörby
Byrge i Clemistorp
Lasse i Höke
Nills i Möreby
Jon i Syia
Peder i Kyrkesäter

Anders Olsson i Skonebärgh
Nills i Wasta
Jon i Falla
Jöns i Swåhs
Anders i Rustorp
Carll i Forssa

s 426

Nills i Skorteby frälse för märkeligt oljud å tinget 3 mkr till treskiftes.

s 426

Jon i Långstorp i Malissa socken haver stulit en kviga om 10 mkr värderat ifrån knektänkan i samma socken Ingebor i Mällensiö, det han nu bekänner och intet nekar. Är icke heller tillförne med tjuveri, och som man förnimmer är han en utfattig karl. Haver förlikt sig med målsäganden. [domen kommer i nästa notis]

s 426-427

Anders Jönsson i Skiäninge stad, en ogift skomakare, haver (gud bättre) gjort enfallt hor med giftemans hustru en soldathustru Anna Holstensdotter i Fålkane i Möleby socken och rått henne med barn. Lägerskapten kom dem först emellan om Olofsmässotiden ett år sedan, medan hennes man var i Prytzen. Mannan vill intet taga henne igen, dock för sina fyra små barn skull som hon haver med honom, beder han för bägges deras liv. Är icke heller tillförne med någon sådan last beslagne. För dessa deras missgärningar Tiufuen efter det 2 Cap i Tiufuabalken, horkarlen och horkonan efter guds lag Levit. 20 Cap kan denna rätten icke värja deras liv, dock i alla underdånighet allas vår nådigste konung och herre eller den höglovliga konungsliga hovrätt till hög och nådig resolution, underdåneligen och ödmjukeligen hemställt.

s 427

Jöns i Långhagen en soldat klagade att hans hustru medan han var i Prytzen haver bortsålt allt det han ägde [ätte], och sedan är hon bortrymd. Blev honom av rätten tillstått taga sitt igen var han det finna kan.

s 427

Jöns Nillsson i Nederlösa för tjuvnad, efter nämnden honom icke värja kunde, efter det 7 Cap i Tiufuablaken sakfälldes till 40 mkr till treskiftes, och målsäganden sitt igen.

s 428

Peder i Östanbäck frälse, för ett blåslag han slog Kirstin i Gislarp 3 mkr till treskiftes., och tagit henne en? [kludd] klappa ifrån efter det 28 Cap i Konungabalken sakfälldes till 40 mkr till treskiftes.

s 428

Oluf i Himmelssby frälse, och Anders ibid för våldsverkan efter samma Capitel 40 mkr vardera till treskiftes.

s 428

Bengta Giermundzdoter för 4 blånader hon slog Margreta i Ulga, efter det 10 Cap i Såråmålom med vilja, 12 mkr till 3.tes.

s 428

Knut Nillsson i Ubbarp skall giva Lasse Andersson i Rya råg en tunna, sedan skall Lasse svara till husrötan.

s 428

Lagbjuds Päplinge tredje ting, Himmelzby och halva Kållsarp 2 ting.

s 428

Jon Nillsson i Öijabro för tingstämming, 3 mkr vardera till treskiftes.

s 428-429 [fragment, pga s 429 huvudsakligen borta]

Wärne Olsson hejderidare klagade att Anders Pedersson i Spiärnarehemmanet i Möleby socken, välb Herman Wrangel bönde, haver förbränt tvenne få___ [i pärm] ekar, som nämnden synt och vittnade hava efter H.K.M.tz mandat Dato 1625 dömt till Ingermanna ___dh [kludd]. Dock vill H.K.M.tz alles vår nådigste konung och herre alla den höglovlige [fragment] [...] och nådige resolution [dito] [öd]mjukeligen hemställt.

s 429 [s 429 fragmentarisk]

Anders Larsson i Go___ [fragment...] vite han slog Anders [dito] efter det 10 Cap Såra___ [dito] 12 mkr till [dito].

s 429 [s 429 fragmentarisk]

Och And___ [fragment...] ter samma [dito].

s 429 [s 429 fragmentarisk]

Ped [fragment...] sin w___ [dito].

s 429 [s 429 fragmentarisk]

Sw___ [fragment...] till t___ [dito].

... något mer syns ej på denna sida 429.

Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna

---